

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Q. 113. Quomodo ex Conciliis, & præsertim ex Tridentino probetur, quòd attritio sufficiat cum Sacramento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42624

nim fatiſ, quòd quaſi fundentur in ſpe vel metu, in quantum procedunt ex motivo boni, quod eſt in præmio, aut mali, quod eſt in pœna, quod motivum proponitur cum ſpe vel metu.

834. *Inf. 3.* Contritionem ſic poſſe definiri, quòd ſit deteſtatio & dolor de peccato propter abſolutam bonitatem Dei ſuper omnia dilecti: attritionem autem, quòd ſit deteſtatio & dolor de peccato ex motivo turpitudinis peccati, præmi aut pœnæ.

835. *Q. 112.* *An attritio concepta ex inferiore motivo quam charitatis, ſufficiat cum Sacramento ad juſtificationem.* R. Affirmativè, nam I. ita docent Concilia & præſertim *Tridentinum*. 2. Idem tenent SS. PP. & ſpecialim *S. Auguſtinus*. 3. Idem tenent *S. Thomas*. 4. Idem tenent Authores & Theologi plurimi, oppoſitum autem tenent reſpectivè pauci. 5. Idem probat praxiſ Eccleſiæ & communis ſenſus fidelium. 6. Ratio idipſum evincit. Hæc omnia jam ordine declarabuntur.

836. *Q. 113.* *Quomodo ex Conciliis, & præſertim ex Tridentino probetur, quòd attritio ſufficiat cum Sacramento.* R. *Franciſcus Pinthereau* in libello, De attritionis ſufficiencia, à pag. 157. oſtendit Concilium *Africanum & Florent.* ita docuiſſe: ſed ſufficiet ſolius *Tridentini* authoritas, ex quo probatur I. nam ſecundùm *Trid.* contritio in genere, prout præſcindit à perfectâ & imperfectâ, eſt pars Sacramenti pœnitentiæ, ergo etiam attritio. *Conſ.* patet, quia *Trid.* attritionem vocat contritionem imperfectam. *Ant. autem prob.* nam *Trid.* ſeſſ. 14. De pœn. c. 3. ait: *Sunt autem quaſi materia hujus Sacramenti, ipſius pœnitentiſ actus nempe contritio &c.* Et poſtea c. 4. contritionem, que primum locum inter dictos pœnitentiſ actus

actus habet, dividit in perfectam & imperfectam & ad hanc dicit spectare attritionem conceptam etiam ex gehenna & poenarum metu, ergo etiam hæc attritio, secundum *Trid.*, est pars Sacramenti poenitentiae, si nempe cætera etiam habeat, quod sit supernaturalis & voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, uti ibidem additur. *Prob. 2.*, nam *Trid.* ibidem c.4. loquens de contritione perfecta per charitatem dicit, quod hominem extra Sacramentum iustificet, ac subdens de contritione imperfecta seu attritione concepta ex motivo turpitudinis peccati vel metu gehennæ, sic habet, *Quamvis sine Sacramento Poenitentia per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Poenitentia impetrandam disponit*, ergo secundum *Trid.* attritio conjuncta cum Sacramento iustificat.

Respondent 1. Trid. velle, quod remotè disponat ad gratiam in Sacramento, quod inde colligitur, quia utitur exemplo Ninivitarum, qui *timore concussi poenitentiam egerunt & misericordiam à Domino impetrarunt*, talis autem timor non fuit nisi remotè dispositio ad gratiam, uti omnes fatentur. *Contrà est 1. Trid.* vult attritionem habere illam vim disponendi in Sacramento, quam vim negat ipsam habere extra Sacramentum, uti patet ex verbis, sed tantum negat ipsam extra Sacramentum habere vim proximè disponendi, certum enim est ex dictis numero 832. quod extra Sacramentum remotè disponat ad gratiam, cum disponat ad contritionem perfectam, ergo *Trid.* vult in Sacramento habere vim proximè disponendi. 2. Attritio secundum *Trid.* habet talem vim disponendi ad gratiam.

tiam cum Sacramento, qualem vim habet contritio sine Sacramento, uti patet legenti contextum, sed contritio secundum *Trid.* habet vim proximè disponendi ad gratiam sine Sacramento, ergo eandem habet attritio cum Sacramento. 3. *Palav.* in historia *Trident.* l. 12. c. 10. n. 26. fatetur ante sess. 14. disceptatum esse, an attritio posset esse sine dilectione Dei, & cum aliqui judicarent vix posse esse, decretum sic fuerat conceptum, ut expressè diceret contritionem imperfectam sufficere ad constitutionem Sacramenti, eò quòd sine aliquo dilectionis in Deum motu esse vix posset, cui doctrinæ cum se opposuissent aliqui, dicentes posse esse sine dilectionis motu, & variarent sententiæ, decretum sic positum est, uti nunc habetur in c. 4., ergo, sicuti sermo fuerat, ita Concilium ibi loquitur de dispositione proxima ad gratiam. 4. Quando *Trid.* sess. 6. c. 6. dicit hominem per fidem, spem, inchoatam dilectionem, detestationem peccati disponi ad justificationem in Baptismo, loquitur de dispositione proxima, ergo etiam quando in sess. 14. c. 4. dicit hominem per attritionem disponi ad justificationem in Sacramento Pœnitentiæ, loquitur de dispositione proxima, nam utroque loco loquitur similiter, & neutro addit, Tò proximè, sed necessariò intelligit, alioquin nihil diceret tanto Concilio dignum, cum pateret esse remotam. 5. *Trid.* initio sess. 14. profiteretur se, quamvis in sess. 6. c. 14. multa dixisset de Sacramento Pœnitentiæ, attamen hic daturum exactiorem & plenioram doctrinam de eo, hoc autem non fecisset, si attritionem putasset esse tantum dispositionem remotam, & hoc nullo verbo insinuasset, sed potius

potius oppositum, sic enim totam ferè Ecclesiam in perniciosissimum errorem induxisset. 6. Quod de Ninivitis additur, nihil ad rem facit, nam *Trid.* tantum dicit impetrâsse misericordiam pro remissione pœnæ, & isto exemplo tantum voluit probare timorem esse motum bonum ac supernaturalem, uti patet ex verbis statim subjunctis: *Quam ob rem falsò quidam calumniantur catholicos scriptores, quasi tradiderint Sacramentum Pœnitentiæ absque bono motu suscipientium gratiam conferre, quod nunquam Ecclesia docuit nec sensit.* Vide dicenda n. 886.

Resp. 2. *Trid.* loqui de attritione, quæ simul 838. sit ex motivo charitatis aut ex amore Dei super omnia, sed imperfecto. *Contrà* est, quia hæc interpretatio, inquit *Gonet* d. 7. nu. 40. apertè repugnat Concilio, nam 1. *Trid.* loquitur de illa attritione, quam dicit concipi, vel ex turpitudine peccati, vel ex gehennæ & pœnarum metu, ergo non loquitur de illa, quæ simul est ex motivo charitatis. 2. Loquitur de attritione, prout opposita contritioni, quam dicit charitate perfici, uti manifestum est ex contextu, ergo loquitur de attritione, quæ nequidem partialiter est ex motivo charitatis, hæc enim re ipsâ perficitur charitate, nec motivum charitatis ullâ ratione pugnat cum aliis motivis, sed ab illis potius juvatur. 3. Loquitur de illa attritione, quam *Lutherus* negabat esse honestam & supernaturalem, ibi enim agit contra *Lutherum* & a seculas, uti manifestè ostendit *Le Dent* c. 1. conferens verba *Lutheri* cum oppositis verbis *Tridentini*: *Lutherus* autem non negabat attritionem, si partialiter foret ex motivo charitatis, esse honestam & supernaturalem, sed id tantum

tum negabat de attritione, quæ esset ex sola spe vel metu, ergo.

839. *Resp. 3. Palav. nu. 25. P. Trid.* tantum intendisse probare contra Hæreticos, timorem pœnæ non semper esse inhonestum: nec voluisse ferre sententiam circa sufficientiam attritionis. *Contra est*, quamvis primario illud intenderint contra Hæreticos, neque voluerint authenticè per Canonem definire aliquid circa sufficientiam attritionis, tamen secundario & ex occasione in Capitibus agunt de attritione, & sufficienter docent sufficere cum Sacramento, uti jam ostensum est.

840. *Obji. 1. Trid. sess. 6. c. 6.* præter spem, ad Sacramentum Pœnitentiæ prærequirit actum, qui Deum tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiamus, ergo requirit dilectionem initialem, que sit partialiter ex motivo charitatis. *R.* Dato antec. n. conseq., nam non requirit actum, quo perfectè diligamus, sed quo incipiamus perfectè diligere, atqui incipimus perfectè diligere per actum cujuscunque virtutis, quo Deum ut finem ultimum nobis concupiscimus: unde sicuti *timor Domini* dicitur *initium sapientiæ*, non quòd ille timor sit sapientiæ, sed quia ducit & disponit ad sapientiæ, ita actus omnis vir ut dicitur esse initium perfectæ dilectionis: Quod de actu timoris expressè dicitur *Eccli. 25. v. 16. Timor Dei initium dilectionis ejus*: Et idem est de spe beatitudinis. Hoc manifestè significat *Trid.* ibidem addens nos debere incipere diligere Deum, non dicit tanquam summum bonum in se, sed tanquam *omnis justitiæ fontem*, id est, gratiæ nobis dandæ, sicque diligimus Deum ut bonum nobis, & disponimur ad diligendum ut in

se bonum: hinc S. Th. 1. 2. q. 40. a. 7. O. ait: *Ex hoc, quod per aliquem speramus nobis posse provenire bona, movemur in ipsum sicut in bonum nostrum, & sic incipimus ipsum amare*, ergo cum omnis attritio nostra sit spes vel funderetur in spe, etiam est actus, quo incipimus diligere Deum: Cujus ratio alia à priori est, quia perfecta charitas est finis omnis virtutis, secundum illud 1. ad Tim. oth. 1. v. 5. *Finis autem praecepti est charitas*: & in eum sensum dicit S. Tho. 2. 2. q. 23. a. 8. ad 3. *Charitas dicitur finis aliarum virtutum*; etiam ideo, quia omnis virtus tendit ad obtinendum finem ultimum, qui est amica conjunctio cum Deo, ergo manifestum est, quod omnis actus virtutis & consequenter attritio ex motivo talis virtutis elieita, sit inceptio perfectæ dilectionis Dei. Dixi, dato antec. nam *Trid.* isto loco agit de justificatione in genere, prout congruentissimè peragi potest vel in- vel etiam extra Sacramentum, subdit enim hominem per illos actus prævios esse optimè dispositum, etiam ad pœnitentiam illam, quæ prærequiritur ante Baptismum; nullo autem verbo insinuat dilectionem ex charitate necessariò præquiri ante Baptismum, nam expressè dicit baptizandum postea moveri adversus peccata per odium, *aliquod*, id est, perfectum vel imperfectum: multò minùs ibi præquirit charitatem ante Sacramentum Pœnitentiæ, de cujus partibus postea priùs incipit agere in sess. 14. Et quòd *Trid.* non velit omnes illos actus esse necessariò præquisitos, sed tantum convenientissimè præcedere, patet inde, nam præmittit etiam timorem pœnæ, certum autem est valere pœnitentiam, quamvis non sit concepta ex timore

more pœniæ, sed immediatè ex spe beatitudinis æternæ vel ex alio adhuc perfectiore motivo, ergo.

841. *Instabis. Palav. in Hist. l. 8. c. 13. refert quatuor Patres voluisse inseri, actum charitatis, loco illius, diligere incipiunt. Et S. Th. 3. p. q. 85. a. 5. unde hausta est illa doctrina Trid., inter dispositiones ad pœnitentiam ponit motum charitatis. Ita Le Drou d. 3. c. 2. §. 1. & 3. R. Hæc esse pro nobis, sequitur enim, quòd Trid. non requisiverit actum vel motum charitatis, alioquin ista non immutasset, ergo cum posuerit actum, quo diligere incipiunt, quod convenit etiam dilectioni concupiscentiæ, secundum Trid. hæc sufficit. Quod attinet ad S. Thomam, uti & Catechism. Rom., quem adducit Le Drou c. 4. hi loquuntur de pœnitentia in genere, prout est virtus, & secundum quod causat justificationem etiam extra Sacramentum, uti manifestum est inspicienti contextum: unde non video, quomodo ista omnia adduci possint ad probandam necessitatem charitatis etiam pro Sacramento Pœnitentiæ.*

842. *Obji. 2. Trid. sess. 6. c. 7. ait, Hanc fidem ante Baptismi Sacramentum catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem vit. in æternam præstantem, quam sine spe & charitate fides præstare non potest, ergo ante Baptismum, & consequenter etiam ante Pœnitentiam requiritur charitas. R. n. conf. nam Trid. tantum dicit, quòd in justificatione infundatur habitus charitatis, quem postea nominat Christianam justitiam, stolam candidam, quæ perferri debeat ante tribunal Christi. Et ideo etiam paulò antè dixerat hæc omnia, fidem spem & charitatem, simul infun-*

di in justificatione. Quando autem fides dicitur operari per charitatem, sensus est, quòd fides dirigat charitatem, quæ operatur in nobis.

Obi. 3. Trid. sess. 14. De pœn. c. 4. dicit 843.
contritionis motum fuisse quovis tempore necessarium ad veniam impetrandam, sed ante institutionem Sacramenti necessarius erat motus contritionis ex motivo charitatis, ergo etiam talis necessarius est post institutionem Sacramenti. R. Si argumentum valet, ergo ad Sacramentum requiritur motus perfectæ charitatis, quia talis requirebatur ante institutionem Sacramenti: hinc n. conf. nam ibi loquitur de contritione, prout abstrahit à perfecta & imperfecta, veritas autem dicti salvatur, si ante Sacramentum necessarius fuerit motus contritionis perfectæ, & cum Sacramento necessarius sit motus contritionis saltem imperfectæ, sive attritio.

Obi. 4. Trid. sess. 6. c. 7. dicit justificationem fieri per voluntariam susceptionem gratiæ, quâ quis fiat amicus Dei, sed nemo voluntariè suscipit gratiam, quâ fiat amicus Dei, nisi amet Deum amore amicitæ, ergo. R. n. min. actus enim concupiscentiæ, quo opto vel quo suscipio gratiam ut mihi bonam, non est minùs voluntarius, quàm actus amoris amicitæ. Et per ejusmodi actum alterius virtutis voluntariè peto amicitiam Dei, & concurrente Sacramento in me causo gratiam, per quam Dei amicitiam recupro.

Obi. 5. Palav. in Hist. l. 12. c. 10. n. 26. testa- 844.
tur, quòd Patres Trid. voluerint omitti hæc verba, *Declarat etiam attritionem sufficere ad Sacramenti hujus constitutionem, & loco verbi, sufficere,*

cere, voluerint poni, disponere ad gratiam in Sacramento, ergo mens *Trid.* non fuit docere, quod attritio sufficiat cum Sacramento. *R.* Teste eodem *Palav.* etiam voluerunt omitti hæc, *Cum attritio sine aliquo in Deum dilectionis motu esse vix queat*, neque tamen adversarii concedunt inde inferri, quod cum attritione illa supernaturali non adsit, vel non requiratur dilectionis motus: itaque n. conf., id enim satis docent verbis n. 836. relatis. Quod autem voluerint omitti priora ista verba, causa sufficiens fuit, ne præjudicarent sententiæ *Scoti* & aliorum, qui dicunt nullam contritionem pertinere ad constitutionem Sacramenti, sed essentiam consistere in sola absoluteione, actus autem pœnitentis esse conditiones essentialiter prærequisitas.

Inst. Alexand. VII. in Decreto dato diu post *Trid.* significat Ecclesiam nihil definivisse circa sufficientiam attritionis pro Sacramento Pœnitentiæ. *R.* Hoc solvendum esse nu. 876. Pol-suntque de *Trid.* plura videri apud *Francol.* De dolore l. 1. c. 6.

845. Q. 114. Ubi doceant SS. PP. & speciatim S. Augustin., quod attritio sufficiat cum Sacramento. *R.* Locos & verba PP. addit *Pinthereau* à pag. 116. sed speciatim ex S. *Aug.* Probatur 1. nam docet illum dolorem sufficere pro confessione & absoluteione, qui præeunte fide concipitur ex formidine divini iudicii, scribens enim in *Epist.* 254 aliis 104. ad *Nectarium* sic habet, *Pœnitentia impetrat veniam & purgat admissum, sed illa, que in vera religione agitur, que futurum Dei iudicium cogitat, non illa, que ad horam hominibus exhibetur aut fingitur, non ut a delicto anima purgetur in æternum, sed ut interim a præsentis reatu molestia vita*